

Toespraak burgemeester Krijnen bij het Belgisch monument

Cadier en Keer – 13 september 2026

Eén dag.

Eén dag was het verschil tussen de executie van twaalf verzetsmensen, op 12 september 1944, en de komst van de Amerikaanse bevrijders naar Heer en Cadier en Keer.

Dat deel van onze geschiedenis is nauwelijks te bevatten.

Maar op deze plek, tijdens een herdenking die al zo lang traditie is in onze gemeenschap, wil ik vooral stilstaan bij de dagen, maanden en jaren die aan die ene dag voorafgingen. Bij de keuzes die deze twaalf maakten, toen niemand wist wanneer of hóe de oorlog voor hen zou eindigen.

Gustaaf Beazar was in het dagelijks leven Rijkswachter en getrouwd met Maria. Onder de schuilnaam Modest leidde hij de verzetsgroep van Maaseik, onderdeel van het Belgische ‘Geheime Leger’. Onder zijn leiding werden mensen geworven, schuilplaatsen ingericht, documenten verborgen, bruggen bewaakt en acties voorbereid.

Begin september 1944 wachtte Gustaaf met zijn groep in de bossen bij Rotem op geallieerde wapens. Die kwamen niet. In plaats daarvan volgde een aanval. De groep hield stand, maar werd de volgende dag overmeesterd.

Gustaaf zorgde er nog voor dat enkele gevangenen die niets met het Geheime Leger te maken hadden, werden vrijgelaten. Zelf kwam hij met elf anderen, via Lanaken en Maastricht, hier op de Heerdeberg terecht. In de verte hoorden ze de kanonnen: de Amerikanen waren vlakbij.

Op 11 september ontvingen zij de laatste zegen van een van de paters van Huize Sint Joseph.

Uit de overlevering weten we dat Gustaaf zei: ‘Als wij moeten sterven, laat het dan samen zijn.’

Een dag later werd hij als eerste geëxecuteerd.

Vandaag herdenken wij hun dood. Maar hun leven vertelt ons minstens zo veel. Gustaaf en zijn kameraden kozen ervoor om in verzet te komen. Zij namen verantwoordelijkheid, hielpen anderen en vertrouwden op elkaar – en op de mogelijkheid van een betere toekomst.

De dichter Jan Campert schreef in het bekende verzetsdicht ‘De achttien dooden’:

“Ik wist de taak die ik begon, een taak van moeiten zwaar.”

Die woorden raken de kern van de keuze van vele verzetsmensen: om ondanks de risico’s, de angst en de offers, toch te doen wat nodig is.

Wij leven vandaag gelukkig in heel andere omstandigheden. Toch is de vraag naar weerbaarheid voor ons nú actueler dan ze in lange tijd was.

Op een steenworp afstand van hier, onderaan de berg, verblijven 300 Oekraïners, op de vlucht voor oorlog en geweld. Een haast stille confrontatie met een oorlog aan de rand van Europa, nu al meer dan vier jaar, langer dan dat wij zelf hier in Zuid-Limburg bezet zijn geweest.

Wat doen wij zelf als we onrecht zien, als anderen worden onderdrukt, als onze vrijheid onder vuur komt?

Persoonlijke weerbaarheid hoeft niet groots of heldhaftig te zijn. Het kan ook betekenen dat we bij tegenslag overeind blijven, dat we alert zijn op onjuiste informatie, en dat we naar elkaar omkijken. Dat we een grens trekken wanneer we onrecht zien, en hulp bieden als dat nodig is.

De bezetting maakte niet zomaar verzetshelden van Gustaaf en zijn kompanen: dat waren hun daden, hun keuzes. Net zoals de komst van de Amerikanen niet vanzelf leidde tot vriendschappen met de mensen hier. Die vriendschap groeide, uit dankbaarheid, door gastvrijheid, door het adopteren van alle graven op de Amerikaanse begraafplaats en door tal van ontmoetingen sindsdien.

We staan hier vanochtend als Nederlandse en Belgische gemeenschappen, en vanmiddag ook met onze Amerikaanse vrienden, verbonden door onze gezamenlijke herinnering.

Laten wij vandaag niet alleen gedenken wat Gustaaf en de andere verzetshelden is overkomen, maar ook herinneren wat eraan voorafging: dat zij kozen voor rechtvaardigheid en voor vrijheid, dat zij kozen voor elkaar.